

Humanities Institute
Nazlı Bayram, Ph.D.

Yatık Emine 1975

Ömer Kavur

GENEL BAKIŞ

Refik Halid Karay'ın bir öyküsünün Ömer Kavur tarafından senaryolaştırılıp filme aktarılmasıyla ortaya çıkan *Yatık Emine*, dinsel inancı, taşralı insanların ahlak ve namus değerlerini sorgulaması, erkek bakışını, vicdan ve insan hakkı gibi kavramları tartışması nedeniyle önemli ve cesur bir filmidir.

Senaryo, birkaç kez sansüre takılır. Sansür kurulu yapılan değişikliklere rağmen filmin çekimine izin vermez. O zaman, deneyimli bir yazar olan Turgut Özakman'dan yardım istenir. Böylece, defalarca yazılan senaryo, hem sansür kurulunun istediği değişikliklerin yapılması ve hem de sinemaya ve uzun metraj filme daha uygun sahneler ve karakterlerin eklenmesiyle tamamlanır. Film, sinemalarda gösterilirken bir kez daha sansüre uğrar ve bazı sahneler kesilir. (Esen, 2014)

Yatık Emine, bir dönem filmidir. Hikaye, Osmanlı İmparatorluğunun son döneminde, bin sekiz yüzlü yılların sonlarında, Meşrutiyet'in ilanından hemen sonraki zaman diliminde geçer.

SİNEMASAL ANLATIM

Bir dönem hikayesini anlatan film, atmosfer ve gerçeklik izlenimi yaratmak açısından çok başarılıdır. Etkileyici resimler sunan sinematografisi, İtalyan görüntü yönetmeni Renato Fait'e ait olan film, sanat yönetimi ve oyuncu yönetimiyle de Türk sinemasının en iyi örneklerinden biridir. *Yatık Emine*, Ömer Kavur'un ilk uzun metrajlı filmidir ve her açıdan onun gelecekte yapacağı filmlerin hem tematik hem sanatsal habercisi gibidir.

KİŞİLER

Emine Seks işçisi olduğu iddiasıyla sürgün edilen, dışlanan genç kadın. Yirmilerinde.
Server Meşrutiyet yanlısı olduğu için sürgün edilmiş genç erkek. Otuzlarında.
Kumandan Kasabadaki ve çevre yerleşimlerdeki askeri birliklerden, kasabanın asayişinden sorumlu teğmen. Yirmilerinde.

FİLMİN ÖYKÜSÜ

Emine, köyündeki bir erkek tarafından evlenme vaadiyle kaçırılıp tecavüze uğradıktan sonra terk edilir. Evine dönemediği için seks işçisi olmak zorunda kalır. Devlet görevlileri onu bir kasabaya sürerler. Kasabalı, Emine'nin neden o kasabaya geldiğini öğrendiği zaman ahlaklarını bozacağı, erkekleri baştan çıkaracağı gerekçesiyle dışlarlar. Hiç kimse ona iş vermez, evine almaz. Erkekler bir yolunu bulup Emine'yle beraber olmanın, ona tecavüz etmenin hayalini kurarlar. Emine'ye yardım etmeye çalışan siyasi sürgün Server zorla bir kavgaya karıştırılır ve cezalandırılır. Açlıktan, soğuktan bitkin düşen Emine ölür.

OLAY DİZİSİ

Askerlerin arasında. Emine, iki askerin arasında kasabaya doğru yürümektedir.

Sürgün. Kumandan annesine mektup yazarken görevli subay, kaymakamdan gelen resmi yazıyı getirir. Yazı, "uygunsuz takımından yatık Emine'nin" sürgün edildiğini, kumandanın görev yaptığı kazaya gönderildiğini bildirir. Emine'yi kumandanın odasına alırlar. Kumandan sert bir ifade ile kadına kim olduğunu sorar. Emine anlatmaya başlayınca onu susturur, nezarete götürülmesini emreder.

Nezaret. Emine'yi iki kadının daha bulunduğu odaya götürürler. Kadınlardan biri ona aç olup olmadığını sorar. Emine açtır ama diğer kadın ekmek verilmesini uygun görmez.

Haber hızla yayılır. Kumandan ve üç sivil devlet görevlisi eczanede bir şeyler içip siyaset konuşmaktadırlar. İçlerinden biri Emine'nin konusunu açar. Dükkan sahibi Dimitri konuşulanlara kulak kabartır. Kahvehanede duyduklarını kasabalılara anlatır. Birkaçı Emine'nin kasabalarına sürülmesinden hoşnutsuzluklarını yüksek sesle ifade eder.

Kadınların korkusu. Çeşme başında kadınlar Emine hakkında dedikodu yaparlar. Kocalarının akıllarını çeceleğinden korkmaktadırlar.

Endişeli üyeler. Belediye meclisi üyeleri kaymakama giderler. Emine'nin kasabaya gönderilmiş olmasından memnuniyetsizliklerini anlatırlar. Kaymakam, valiliğin emrine karşı çıkmamanın doğru olmadığını belirtip Emine'nin bu kasabada namuslu olmayı öğreneceğini umduğunu söyler.

Birinci linç girişimi. Hapishanede aynı odayı paylaştığı kadınlar Emine'nin seks işçisi olduğu için kasabaya sürgüne gönderildiğini öğrenince ona saldırıp döverler. Hapishane görevlisi, Emine'yi odadan çıkarır.

Sıcak bir yemek. Kaymakam, Emine'yi yanında çalışan memurlarından Tahir'in evine gönderir. Evlerinin önünden geçtikleri kadınlar Emine'yi görünce dedikoduya başlarlar. Tahir'in eşi, Emine'yi "Hoş geldin" diyerek karşılar. Emine, hapishanedeki kadınlar ona yemek verilmesini engelledikleri için açtır. Tahir'in ailesiyle aynı sofrada yemek yer.

Nasıl biri? Emine bulaşıkları yıkar. Tahir'in eşi çocuğuyla birlikte komşusuna kahve içmeye gider. Komşu kadınlar ondan Emine'yi sorup görmek istediklerini söylerler: "Bir cilve kapsak ondan iyidir". Kadın, Emine'nin gariban biri olduğunu söyleyip diğer kadınları eve getirir. O sırada kasabanın gençleri memurun peşine takılıp Emine hakkında aşağılayıcı sorular sorarlar. Tahir, onları başından savar. Evde kadınlar Emine'nin saçına, yazmasına dokunmaya başlayınca Tahir'in eşi onu diğer odaya gönderir.

Tahir'in niyeti. Emine, akşam yemeği için sofrayı hazırlarken Tahir ile küçük oğlu onu izlerler. Emine, gece odasındaki ayna karşısında saçını tarar.

Kumandanla karşılaşma. Emine, dere kenarında çamaşır yıkar. Başka kadınlar da çamaşır yıkamaya gelmiştir. Emine hakkında konuşurlar. Emine eve dönerken atıyla oradan geçen kumandanla karşılaşır.

İkinci linç girişimi. Tahir eve dönerken kasabanın gençleri yine peşine takılıp imalı sözler söylerler. Tahir onları ahlaksızlıkla suçlar, dönüp gider. Eşi, misafirleri olduğu için avluda oturmasını ister. Tahir, Emine'yi göreceği umuduyla buna sevinir. Emine bahçede çamaşır asmaktadır. Tahir yanına gidip onu önce dokunarak taciz eder, Emine kaçmaya çalışınca saldırıp tecavüz etmeye kalkışır. Tahir'in eşi onları görür. Komşularıyla birlikte Emine'yi dövüp sokağa atarlar. Tahir, jandarmaları çağırır. İki jandarma kumandanın emriyle Emine'yi hastaneye götürür. Hastaneye akşam geç saatte varırlar. Hastabakıcı, henüz ölen bir kadını yataktan taşıtıp o yatağı Emine'ye verir.

Gülümseyen bir erkek. Emine sabah uyandığında Server ona gülümseyerek bakmaktadır. Emine'ye çorba getirmiştir. Server de sürgündedir kasabada. Hastanedeki işlere yardım etmektedir. Server, Emine'ye ihtiyacı olduğunda yardım edeceğini söyler.

Server'le tanışma. Birkaç gün geçmiş, Emine gücünü toplamış, yattığı odayı temizleyip düzenlemiştir. Server yine yemek tepsisiyle gelir. Kapının önünden geçen doktor onları görünce durur. Server bu fırsattan yararlanıp doktordan Emine'ye iş vermesini ister. Doktor kabul eder. Emine'nin buna tepki göstermediğini gören Server onu neşelendirmek için ayı taklidi yapar.

Dimitri'nin dükkânı. Kaymakam, doktor, kumandan gibi kasabanın ileri gelenleri Dimitri'nin dükkânında sohbet ederken söz, fırıncının oğlunun düğününe, oradan da Emine'ye ve Server'e gelir. Kumandan, konuşulanlardan rahatsız olur kalkar.

Kıskançlık. Kumandan hastaneye gider. "Nerede o sürtük?" diyerek hışımla Emine'nin odasına gider. Server'in Emine'nin yanında olmadığını görünce hem şaşırır hem de sevinir. Hastanede kalamayacağını söyleyerek ayrılır. Emine için kalabileceği bir ev buldurur ve kirasını kendisinin ödeyeceğini söyler.

Adı çıkmış. Çavuş, Emine'yi kumandanın tuttuğu eve götürmeye gelir. Bunun üzerine Server, başhekimden yardım ister. Başhekim, Emine'nin gerçekten seks işçisi olmadığını anlamıştır ama kasabada adı çıktığı için daha fazla yardım edemeyeceklerini söyler. Server de Emine de üzgündür.

Virane. Çavuş, Emine'yi kasabanın merkezinden uzakta, yıkık dökük bir eve götürür. Emine, aç kalmamak için kapı kapı dolaşıp kadınlardan iş ister. Bütün kapılar yüzüne kapanır.

Gelin hamamı. Yakında fırıncının oğlunun düğünü olacaktır. Kayınvalidesi, gelini hamama götürür. Hamamdaki kadınları yanına çağırır, gelininin peştamalını indirip vücudunu görmelerini ister.

Deli İsmail. Emine iş bulamayınca kumandana dilekçe yazdırmak için arzu halciye gider. İlk ikisi onu başından savar. Deli İsmail, Emine'nin hikayesini dinleyince ondan para almadan dilekçesini yazar. Emine dilekçeyi kumandana götürür. Kumandan, kendisine ayrılmış ekmek hakkının Emine'ye verilmesini emreder. Sonra kaymakama gidip Emine'ye hastanede iş vermeyi teklif eder. Kaymakam hem valilikle ters düşmekten hem de halkın tepkisinden çekindiği için kabul etmez. Çavuş, Emine'yi fırına götürür, kumandanın emrini iletir. Fırıncı, Emine'nin ekmek almasına gönülsüzce izin verir.

Akılcı Server. Emine eve dönerken bir ağacın altına oturup ekmeğini yer. Oradan geçen Server, Emine'yi görüp yanına gelir. Ne durumda olduğunu, ihtiyaçlarını sorar. Emine "Şükür!" diye yanıtlayınca Server itiraz eder, şükretmenin Emine'ye bir yararı olmadığını söyler.

Ev, yuvaya dönüşür. Server bir at arabası kiralayıp Emine'ye ev için battaniye, yorgan, soba getirir. Fırıncının oğlunun düğününe davetlidir. Akşam yemek getireceğini söyleyerek Emine'nin yanından ayrılır.

Düğün. Kadınlar bir odada, erkekler diğer odada eğlenmektedirler. Kaymakam, çavuşu gönderip kumandanın zorla düğüne gelmesini sağlar. Onlar yiyip içerken Server usulca ayrılır düğünden. Oradan aldığı yiyeceklerle Emine'ye gelir. Emine ona kahve yapar.

Dedikodu çirkinleşir. Kasabanın gençlerinden Rıza, Emine'nin evini gözetlemektedir. Kahvehanede Server'in Emine'nin evine eşya götürdüğünü, sık sık ona gittiğini anlatır. Kaymakam, kumandan bu duruma son vermesini, Server'in Emine'yle görüşmesini yasaklamasını ister.

Ahlaksız teklif. Server'in ev arkadaşı, kendisini de Emine'ye götürmesini ister. Server sinirlenip bıçakla üstüne yürür.

Kumandan annesiyle dertleşiyor. Kumandan annesine yazdığı mektupta Emine'ye iyi davranan tek kişinin Server olduğunu ve bunu doğru bulan tek kişinin de kendisi olduğunu anlatır. Ama şimdi Server'i cezalandırmak zorundadır.

Kışkırtma. Rıza, fırıncının yeni evli oğluyla kahvehanede oturmaktadır. Server'i görüp dışarı fırlar. Server'i kavga etmeye kışkırtmak için ona tokat atar, elindeki yiyecek sepetine vurup düşürür. Emine'ye "kaltak" deyince Server kendini tutamaz, Rıza'ya vurur.

Server uzaklaştırılıyor. Kumandan, istemeyerek de olsa Server'i cezalandırmak için taş ocağına bekçi olarak gönderir. Server, Emine'nin durumundan endişelidir. Kumandan, "Merak etme, kılına bile dokunamazlar" der.

Fırsatçı. Server'in arkadaşı, Emine'ye gelip "Bana yüz verirsen sana bakarım" der. Emine adamı kovar.

Fırında olup bitenler. Fırıncı, yeni evli oğlunun, karısıyla cinsel ilişkiye giremediğini Rıza'ya söyleyip oğluna yardım etmesini ister. O sırada Emine ekmek almaya gelir. Fırıncı ekmeği vermez. Emine, şikayet etmeye kumandana gider ama o da teftişe çıkmıştır, on, on beş gün sonra dönecektir. Emine, arzuhalci Deli İsmail'e gidip durumu anlatır. İsmail sinirlenir, Emine'yi de yanına alıp fırına gider. Fırıncıya para verip ekmek ister. Fırıncı ekmeği vermez, onlar tartışırken Emine ekmeği alıp kaçır, fırıncının adamları onu yakalar. İsmail yetişip Emine'yi kurtarır. Az sonra Rıza gelir, oğlu Ali için bir çare düşündüğünü söyler fırıncıya. Ali'yi, tecrübe kazanması için Emine'ye götürecektir.

Yeni gelin. Rıza, fikrini Ali'ye söyler ama Ali daha fazla rezil olmaktan çekindiği için kabul etmez. Bu sırada Ali'nin sofraya yemek getiren eşi, Rıza'ya bakışlarıyla kur yapar.

Tutunacak bir dal kalmaz. Emine fırına gider ama içeri girmeye çekinir. Yardım istemek için Deli İsmail'e gider. İsmail onun geldiğini görür, dükkanına girip kapıyı kapatır. O da Emine'ye karşıdır artık.

Yağma. Birkaç kadın, Emine'nin evindeki eşyaları parçalarlar, camları kırıp bazı eşyaları götürürler. Emine eve döner, hiçbir şeyi kalmamıştır. Soğuk ve açlık nedeniyle bitkin haldedir.

Rıza'nın hayal kırıklığı. Ali'yle Rıza kahvede buluşurlar. Ali, Emine ona iyi davranışın diye yiyecek sepeti hazırlamıştır. Evine girdiklerinde yerde yatan Emine'nin uyuduğunu düşünürler. Rıza, kadının bedenini çevirdiği zaman öldüğünü anlarlar. Rıza, "Ölmüş kaltak. Bugün ölünür mü be" diyerek Emine'yi okşayıp öpmeye başlar. Ali, Rıza'yı Emine'nin üstünden zorla kaldırır. Kadının cesedini orada öylece bırakıp giderler.

TEMALAR

Linç. Bu kavrama yabancı değiliz. Daha çok Yirminci Yüzyıl ve öncesine ait olduğu düşünölebilecek linç eyleminin günümüzde de yaşanabildiğine tanık oluyoruz. Linç, bir suçlunun ya da bir toplumun/topluluğun değer yargılarına göre suçlu olduğu varsayılan birinin adil bir yargılama olmaksızın toplum tarafından şiddete maruz bırakılması ve öldürölmesidir. Yatık Emine’de iki türlü linç var. İlki şöyle gerçekleşir: Emine önce hükümlü iki kadınla aynı odada kalması için hapishaneye gönderilir. Emine’nin neden o kasabaya süröldüğünü öğrenen kadınlar onu dövme kalkışır. Barınması için bir yer bulunamayınca kaymakamlığın memuru Tahir’in evine gönderilir. Orada ev işlerine yardım eder. Ama Tahir, Emine’ye tecavüz etmeye kalkışır. Tahir’in eşi ve birkaç komşu kadın, olaydaki suçlunun Emine olduğunu varsayarak onu döverler. Emine yaralanır. Bu, filmdeki ikinci linçtir. Her iki olayda da fiziksel şiddet var. Filmin en büyük linçi ise, Emine’nin, kasaba toplumu tarafından aşağılanması, dışlanması, onun ölümüne neden olacak biçimde açlığa, soğuga ve hastalığa mahkum edilmesidir. Filmde anlatılan hikaye, bir linç hikayesidir.

İki yüzlölük. Film, kasabada yaşayan insan topluluğunu iki yüzlöl bir topluluk olarak betimler. Elbette bu, sadece hikayenin geçtiği kasabaya özgöl bir özellik değöl. İnsanlar, gerçek duygu, düşünce ve arzularına göre yaşayamadıklarında toplum tarafından dışlanmamak için bu duygu, düşünce ve arzularını gizlerler. Ancak asıl sorun, bu gizlenmeyi başkalarını aşağılayarak, suçlayarak yaptıklarında ortaya çıkar. Kasabadakiler tam da böyle davranmaktadır. Toplumsal konumlarından ve görevlerinden kaynaklanan iktidarlarını kaybetmemek için, dinsel değerlerden de güç alarak kendilerinden daha güçsöz olanları, Emine’yi ve Server’i kötölüyüp suçlarlar. Namuslu olmaya aşırı bir önem atfedip namusluymuş gibi davranırlar. Emine’nin gerçeğini dinleyip anlamadan onu ahlaksızlıkla suçlayıp açlığa mahkum ederler. Emine, sadece hayatta kalmaya çabalamaktadır; iş bulup çalışmaya ve karnını doyurmak ister. Kasabadaki erkekler, Emine’yi itibarsızlaştırıp ona tecavüz etmeyi meşrölştürmeye çalışırlar. Kadınlar, kocalarını ellerinden alacak korkusuyla Emine’yi aşağılarlar ama diğler yandan ondan cilve yapmayı öğrenmek isterler. Toplumun iki yüzlölölüğü Emine’nin ölümüne neden olur.

“Nerede namustan çok fazla söz ediliyorsa orada büyük bir namussuzluk vardır”. Film, bu cümledeki fikri güçlü bir biçimde anlatır bize.

Sürgün. Sürgün olmak, cezalandırılmak için yaşadığı ya da doğup büyüdüğü yerden uzaklara, yabancı bir yere, genellikle daha olumsuz koşullardaki bir yere zorla gönderilmektir. Filmin kaynaklandığı öyküyü yazan Refik Halid Karay da yaşamının bir döneminde sürgün cezasıyla cezalandırılmıştır. Sürgünler, gönderildikleri yerde yabancıdırlar. Bu cezalandırma biçimi, kişiyi güvende hissettiği, onu destekleyen, hayatını sürdürmesine yardımcı olan insanların bulunduğu yerden koparmayı, yalnızlaştırmayı amaçlar. Filmde iki sürgün vardır: Meşrutiyetçi olduğu için cezalandırılan Server siyasi bir nedenle o kasabaya sürölmüştür. Emine ise, seks işçisi, toplumun değer yargılarına göre “ahlaksız” olduğu gerekçesiyle sürgün edilir. Her ikisi de kasabalının kendilerinden birileri olarak görmediği insanlardır.

Beden olarak kadın. Erkek egemen toplumun kadınlara yönelik başlıca tutumlarından biri de kadını bedene ve toplumsal rollere indirgemektir. Kadın, kimliği, kişiliği, zihni, zekâsı, hakları olan bir varlık olmaktan çok dişi bedene sahip bir canlı gibi algılanır. Bu yüzden, kadın bedeni, saklanması ya da sergilenmesi gereken bir nesne, namus, ahlak, temizlik, yücelik, kirlilik gibi kavramlarla doğrudan ilişkili bir şey olarak görülür. Erkek, kadını çıkarlarına ve arzularına göre kullanma gücünü bu anlayışları sürekli olarak yeniden üreten egemen ideolojiden almaktadır. Yatık Emine’de Server, kumandan ve Deli İsmail dışındaki ki erkek karakterlerin kadınları beden olarak gördüklerini anlatan pek çok an ve sahne var. Bunların en çarpıcısı, Rıza’nın, Emine’nin ölü bedenine tecavüz etmeye çalıştığı sahne. Film, sözünü vurucu biçimde özetlemek ister gibi bu sahneyle bitiyor. Kaymakamın memurlarından biri olan Tahir’in bahçedeki tecavüz girişimi, bir arada oldukları zamanlarda Emine’nin güzelliğinden söz edip iç geçiren ya da namussöz, ahlaksöz olarak niteleyip onunla cinsel ilişki fırsatı kollayan, en azından bunun hayalini kuran devlet memurları, esnaf film boyunca Emine’yi bedene indirgerler.

Yalnızca erkekler değöl, kadınlar da egemen ideolojinin söylemini yeniden üretir filmde. Örneğin, dedikodu yapırlarken Emine’yi sıksa, uğursöz sıfatlarıyla nitelerler. Emine’nin nasıl biri olduğunu anlamak için bedenine dokunurlar. Yalnızca Emine değöl, diğler kadınlar da bedenden ibaretmiş gibi görölmektedir aslında. Düğün öncesi gelinini hamama götüren kadın, diğler kadınlara seslenerek gelinine bakmalarını ister ve genç kadının peştamalını indirerek göğüslerini diğlerlerine gösterir.

KARAKTER ÇÖZÜMLEMESİ

Emine Seks işçisi olduğu iddiasıyla sürgün edilen, dışlanan, yirmili yaşlarda bir genç kadın. Emine, iyi beslenemediği için zayıf, narin bir kadındır. Buna karşın, ev işleri yaparak çalışmak, geçimini sağlamak ister. Toplumun ahlak değerleri ve ikiyüzlülüğünün kurbanıdır.

Kurban. Muhtarın oğlu tarafından kaçırılıp tecavüz edilen Emine, toplumun gözünde “kirlenmiş” kadındır. Erkekler cinsel arzularını gidermek için, potansiyel bir kirli arzu nesnesi olmasına ihtiyaç duyar. Haklılığı, masumiyeti kabul edilirse bir daha hiçbir zaman ondan yararlanma imkanları kalmayacaktır. Bu nedenle aşağılanır, dışlanır ve açlığa terk edilir. Emine, erkek egemen toplumun ve dinden, geleneksel ahlak değerlerinden beslenen ideolojinin kurbanıdır.

Server Meşrutiyet yanlısı olduğu için sürgün edilmiş otuzlu yaşlarda bir genç erkek. Server, okuyan, düşünen, akılcı ve adil bir insandır. Bu özellikleri, onu toplumun gözünde isyankar yapar.

Akılcı. Server, geleneksel düşünceleri sorgulayan biridir. Emine, başına gelen kötü olayların alın yazısı olduğunu ve ekmek ve barınacak yer bulduğu zaman şükrettiğini söylediğinde Server karşı çıkar. Aralarında geçen konuşma, Server’in düşünen ve sorgulayan biri olduğunu açıkça gösterir:

Server: “Bugüne kadar şükretmekle eline ne geçti sanki? Adın kötüye çıkmış bir defa. Bu insanlar sana acımayacaklar, iş vermeyecekler, aralarına almayacaklar ve her fırsatta seni ezmek isteyecekler... Sana inanırlar mı sanırsın? İnsanı bu cehennemin bucağına sürerler sonra da neyle geçinir orasını hiç düşünmezler.”

Emine: “Alnımda ne yazılıysa o olur be Server.”

Server: “Sana olanlarla alın yazının hiçbir alakası yok. Böyle olmayı belki sen istedin, belki başkaları”.

Server, bir anlamda kader, alın yazısı gibi dinsel kavramları reddetmektedir. İnsanın yaşadıklarının kendi seçimi ya da toplumun dayatmaları yüzünden olduğunu savunur. Dinsel dogmalar yerine aklı öne çıkarır.

Adil. Meşrutiyet, Osmanlıda hükümdarın egemenliğini bir parlamentoyla sınırlayıp halkın yasal haklarını güvence altına alma düşüncesine dayanıyordu. Server’in Meşrutiyet yanlısı olması, onun Osmanlı yönetiminde reform ve anayasayla güvence altına alınmış bir adalet sistemi istemesi anlamını taşıyordu. Server, siyasi düşüncesiyle ve insani özellikleriyle adildir. Bu nedenle diğerlerinden farklı davranarak, Emine’yi yargılamak, suçlamak yerine ona destek olur.

Kumandan. Kasabada ve çevre yerleşimlerde bulunan askeri birliklerden, kasabanın asayişinden sorumlu, yirmili yaşlarında bir teğmen. Kumandan, duygusal, iyi niyetli ama inisiyatifsiz bir karakterdir. Az konuşur, kasabalıyla fazla muhatap olmaz. Çünkü İstanbulludur o, taşralı değildir ve hem de ne düşündüğünü, ne hissettiğini ifade etmekten çekinir.

İnisiyatifsiz. Emine’nin gelişimiyle birlikte kumandanın birkaç kez onun barınma ve yiyecek bulma sorunuyla ilgilenmesi gerekir. Kendisi için ayrılan ekmeğin Emine’ye verilmesini emreder, ancak, bu emrinin ne ölçüde yerine getirildiğiyle pek ilgilenmez. Aksini düşünse de kaymakamın isteklerine boyun eğer. Olması, yapılması gerekeni savunmaz.

Server cezalandırıldığı için taş ocağına giderken Emine’nin durumundan endişelidir. Kumandan, “Merak etme, kılına bile dokunamazlar” der ama onu korumayı, onunla Server’in ilgilendiği gibi ilgilenmeyi beceremez.

Duygusal. Annesine yazdığı mektupta İstanbul’u özlediğini söyler. Kasabadan söz ederken şunu yazar: “Taş gibi kaskatı olmak zorundayım. Çünkü burada şefkat bile güçsüzlük sayılıyor.” Rolünü oynamazsa kasabalı tarafından hor görülme korkar.

Kaymakam, baş hekim ve eczacı Dimitri bir sohbet sırasında Emine’yle ve Server’den söz ederler. Emine hakkında söylenen aşağılama sözlerinden de onun Server’le olan ilişkisinden da rahatsız olur. Emine’den etkilenmiştir, kıskanır. Duygularıyla hareket edince onun da diğerlerindeki erkek egemen söylemi ortaya çıkar: Hastaneye gidip, “Nerede o sürtük?” diyerek Emine’nin odasına gider. Server’in Emine’nin yanında olduğunu zannetmektedir. Emine için kalabileceği bir ev buldurur ve kirasını kendisinin ödeyeceğini söyler.

Vicdanlı. Kumandan, kendisine ayrılmış ekmek hakkının Emine'ye verilmesini emreder. Sonra kaymakama gidip Emine'ye hastanede iş vermeyi teklif eder. Yardım etmeye çalışmakta ama kaymakam karşısında yeterince dirençli olamamaktadır. Kaymakam, "Bir aşifte için huzurumuzu bozmaya değer mi?" dediğinde karşı çıkamaz. Annesine yazdığı mektupta, Emine'ye iyi davranan tek kişinin Server olduğunu ve bunu doğru bulan tek kişinin de kendisi olduğunu anlatır. Ama Server'i cezalandırmak zorundadır.

Kaynakça

Büker, S. (2000). "Fahişeler Sürgünde: Yatik Emine ile İpekçe", İletişim. (5) Sayfa:121-134.

Esen, Ş. (2014). Ömer Kavur: Sinemamızda Bir 'Auteur', İstanbul: Agora Kitaplığı.

Emine çocukken çok güzel gülermiş. Server onu yeniden güldürmeyi başarır.

Kumandan, Emine'yi ilk kez görür. Soğuk, mesafeli.

Emine, açlıktan bitkin düşer.

Kasabada erkek sohbetleri birbirine benzer. Söz, Emine'den açılır mutlaka.

Esnaf, Emine hakkında dedikodu yapıyor.

Server de gitmiştir. Emine yalnız ve çaresiz kalır.

Ali, Rıza'yı Emine'nin ölü bedeni üzerinden almaya çalışıyor.